

Панорамне бачення перспектив розвитку

Володимир Смолянюк,

доктор політичних наук, професор

Горбатенко В. П. Політичне прогнозування: теорія, методологія, практика. – К.: Генеза, 2006. – 400 с.

Рецензована монографія є першою науковою працею в Україні, у якій розглядаються прогностичні проблеми розвитку політичної сфери. А відтак ця ґрунтовна праця конче потрібна широкому колу фахівців, причетних до вивчення політичних процесів в Україні (і не тільки). Більшість країн сьогодні у щоденній практиці потерпають від проблем, обумовлених низькою якістю суспільно-політичного прогнозування. Не виняток і Україна. Її політичні сили, на жаль, апелюють переважно до історичного минулого, не дуже переймаючись історичними перспективами своєї країни. Наслідком низькоякісної прогностичної продукції, продукуваної вітчизняними науковими колами, стала неефективність державного програмування (планування) та декларативне проголошення стратегічних орієнтирів розвитку України, яке не забезпечується державними механізмами їх практичної реалізації.

Монографія професора В. Горбатенка має солідну методологічну базу. В ній, зокрема, розглядається еволюція прогностичних підходів щодо аналізу суспільних процесів в історії політичної думки. Автор відводить значне місце принципам, методам та основним етапам політичного прогнозування, а також визначає його роль в управлінні соціально-політичними процесами.

Особливу увагу автор зосереджує на стратегічному (макро-) і тактичному (мезо- та мікро-) рівнях внутрішньополітичного прогнозування. Наголошується, що прогнозування є ефективним способом оптимізації основних напрямів розвитку суспільства. Важливим моментом монографії є застосування теорії прогнозування щодо державного управління як комплексного багаторівневого явища, у структурі якого обов'язково мають бути присутні прогностичні моменти. Виходячи з цього, автор визначає критерії та механізми забезпечення ефективності державного менеджменту в процесі здійснення стратегічного прогнозування.

Так само продуктивним є звернення автора до цивілізаційних

(глобальних) аспектів прогностики. Відштовхуючись від футурологічних проєктів подальшого розвитку людства, В. Горбатенко акцентує увагу на новітніх суспільно-політичних тенденціях цивілізаційного поступу. В цьому контексті цілком виправданим є звернення до теоретичних праць Е. Тоффлера, Дж. Нейсбіта, П. Абурден, Ф. Фукуяма, Г. Кіссінджера, С. Хантінгтона, П. Дракера, Ч. Хенді, Р. Райха, О. Панаріна, І. Бестужева-Лади, М. Амосова та інших мислителів. Використання напрацювань представників різних (іноді протилежних) геополітичних та філософських шкіл Заходу і Росії дозволяє авторові вибудувати „панорамне” бачення поліваріантності перспектив світового розвитку. Для України це має особливе значення з огляду на її включеність як у західні, так і східні геополітичні та гео економічні процеси без чіткого домінування тих чи інших.

Для вітчизняного читача особливого значення набуває розділ монографії „Україна у цивілізаційному просторі ХХІ століття: перспективи гуманізації держави і гармонізації суспільства”. Узагальнюючи праці вітчизняних науковців, а також діячів культури, автор вибудовує чітку ієрархію завдань еволюційної трансформації українського суспільства як несуперечливої складової еволюційного розвитку європейської та світової спільнот. Це дає змогу визначити місце України у світі як демократичної, правової держави, спроможної поєднати довколишні субкультури, а не доповнювати їх новими вимірами нетерпимості та ворожнечі.

Важливим моментом монографії є те, що автор вдало розмежовує категорії прогнозування та утопічного моделювання майбутнього, яке, про що свідчить історичний досвід, неминуче виконує певні ідеологічні замовлення, а відтак не дозволяє забезпечити соціально-політичну мобілізацію країни для вирішення далекосяжних проблем її розвитку.

Праця професора В. Горбатенка, без сумніву, дасть новий імпульс розвитку політології як науки і навчальної дисципліни, викличе у зацікавленого читача інтерес до складних проблем політичного життя суспільства.